

Grundtvig: Thinget kan nok vide, det er mig klart, hvad Følgen maa blive, da selv de, der have stillet dette Vædringsforslag om, at Friheden til at ernære sig med sine egne Hænder ikke først skal træde i Kraft 1862, men skal nu endelig, hvad den længe har maattet vente paa, træde i Kraft; jeg siger, Thinget kan jo nok vide, at det staaer klart for mig, at naar selv de, der have stillet dette Forslag, have opgivet det, og da ikke blot den ærede Ordfører har sagt, at han ansaa denne Frihed for den, der trængte allermeest til Opfattelse, men da ogsaa den høitærede Minister har erklæret, at han ikke kunde gaae et Skridt, ikke et Haarsbred videre, end at lade denne Frihed først komme efter 5 Aars Forløb, at da kan jeg ikke have grundet Haab om, at det ærede Thing desuagtet vil bifalde Forslaget, og jeg kunde vel neppe under disse Omstændigheder ønske det, da det jo ikke vilde nytte Noget, naar denne Bestemmelse saa skulde forandres paa et andet Sted, eller hvis den ikke blev det, have til Følge, at den høitærede Indenrigsminister ikke vilde indstille Loven til Hs. Majestæts Bifald. Jeg har nemlig lige fra Begyndelsen erklæret, at om ikke Loven i det Hele var, hvad den i mine Dine virkelig er, et glædeligt Fremskridt, saa er dog Løftet om, at Friheden til at ernære sig med egne Hænder dog endelig skal træde i Kraft 1862, (forfaavidt jeg tør troe paa, at det virkelig vil ske) for mig en stor Begivenhed, saa at det følger af sig selv, at uagtet jeg har optaget dette Vædringsforslag, og efter min Overbeviisning maatte optage det, saa holder jeg dog egentlig kun fast paa det, for at det endnu engang skal siges, hvad jeg saa ofte har sagt, og hvad jeg endnu engang vil sige, at denne lille Frihed ikke blot er et Retfærdighedskrav for ethvert Menneſke, der har Hænder at bruge og Willie til at arbejde, ikke blot et Retfærdighedskrav, ikke blot et Menneſkehærlighedens Bud, for at dog Ingen, som kan og vil arbejde, enten skal fristes til at misbruge sine Hænder paa Næstens Eiendom, eller nødes til at komme under Fattigvæsenet — det er ikke blot dette, siger jeg, men det er tillige den alleruundværligste Betingelse for virkelig levende Fremskridt i, hvad vi med eet Ord

maa kalde Nævenyttighed; faavidt den stræker sig. Under Behandlingen af denne Sag have vi hørt England omtale ikke blot i Almindelighed, men en æret Rigsdagsmand ligeoverfor mig (M. Hage) har til min store Forsnøielse anført derfra tvende Exempler, hvert stort i sit Slags; hvert flaaende og overbevisevende baade om, hvad der kan skee under Frihedens Betingelse, og tillige hvad der er en af Govedgrundene til, at der i England skeer saadanne Fremskridt, hvortil der ikke findes Mage i vort Norden, uagtet det vistnok er langt fra, at der er en saadan Forskjel paa Kræfterne her og der. Den ærede Rigsdagsmand mindede om, at Steevenſen, Mesteren for Dampvognen, der nu bevæger sig over hele Verden, at han ikke havde været Dreng paa noget Værksted, at han hverken havde gjort Svendeprove eller Mesterprobe under noget Laug, men som hans Fader var han Fyrbøder i Kulminerne, og jeg vil lægge til, at dersom han ikke havde haft dog saamegen Frihed, at han paa frit Haand kunde øvet lidt Skræddersyning for sine Kammerater for Betaling, saa vilde han vel neppe have kunnet opleve den Dag, da han satte Dampvognen i Bevægelse til Verdens Ende. Foruden dette Exempel fra vore Dage, fra dette Aarhundrede, anførtes der desuden et andet Exempel fra Midten af forrige Aarhundrede, nemlig den verdensberømte Arkwright, som fandt paa en Spindemaskine, der ikke alene gjorde ham til Millionair, men ogsaa aabnede en af de rigeste Kilder for den engelske Nævenyttighed. Hørte jeg ret, saa sagde den ærede Rigsdagsmand, at han var Bomuldsspinder, men have mine Bøger Ret, da var det saa langt fra, at han engang var det, at han var Haarskærer, og saa var det i Forbindelse med en Uhrmager, at han gjorde sin store Opfindelse. Det er jo aldeles klart, at uden denne Frihed til at kunne bruge sine Hænder til hvad Arbeide man finder dem stikkede til, og til at gjøre det for Betaling, uden denne Frihed ere alle Folks Hænder bundne til den gamle Slendrian, og det har flaaet mig i Særdeleshed engang, at der aabenbart flumre store Kræfter trindt omkring os, der ville gjøre Mogen til de engelske Underværker, naar de